

РОЗВИТОК ДЕМОГРАФІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ У ПРОЕКЦІЇ ВИСОКОЇ МІГРАЦІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МОЛОДІ

Ольга МУЛЬСКА¹, Ігор БАРАНЬЯК²

¹ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»

<https://orcid.org/0000-0002-1666-3971>

e-mail: oliotchka.mulska@gmail.com

²ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»

<https://orcid.org/0000-0002-1467-0262>

e-mail: ihorbaranyak@gmail.com

У статті запропоновано і апробовано методичний підхід до оцінювання розвитку демографічного потенціалу молоді Карпатського регіону України у розрізі чотирьох складових – концентрації, демографічних втрат і відтворення, міграційної мобільності молоді. Встановлено, що протягом 2010-2020 рр. у Карпатському регіоні України розвиток демографічного потенціалу молоді був помірний; найбільший вплив на формування демографічного потенціалу регіону мали дві детермінанти – інтенсивність зовнішньої міграції (22 %) і темпи демографічного відтворення (20 %). Побудовані емпіричні показники розвитку демографічного потенціалу регіону на основі структурно-темпорального підходу підтвердили тезу про поширення деструктивних процесів у демографічній системі регіону, трансформації статевовікової структури населення, зменшення інтелектуально-кадрового ресурсу тощо. Доведено, що формування інформаційно-аналітичного забезпечення моніторингу демографічного потенціалу регіону, зокрема і міграційної ситуації серед молоді, є основою реалізації проактивної соціально-демографічної політики та ефективним інструментом регулювання міграційної мобільності молоді.

Ключові слова: молоді; Карпатський регіон; міграційна мобільність; потенціал; природні втрати; демографічна стійкість; моніторинг.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2022-4-3>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Глобалізація світової економіки та спричинені нею інтеграційні процеси відкривають простір не лише для розвитку нових форм економічної взаємодії між країнами, але й розширюють перспективи для реалізації і розвитку потенціалу економічно активного населення, зокрема молоді, надають можливості для поступу віртуального ринку праці, вільного вибору місця освіти практично в будь-якому регіоні чи країні світу. Інтенсифікація міграційної мобільності, активізація процесів освітньої і трудової міграції молоді, а також інтелектуальної міграції визначаються і відкритістю національної економіки, запровадженням безвізового режиму, поступовою лібералізацією політики зовнішньої міграції.

Інтенсифікація, неконтрольоване поширення міграційної мобільності молоді – проблема, яка поширена у багатьох країнах світу, але залишається викликом для держав, які розвиваються, у т.ч. для України, для якої низькі темпи економічного зростання одночасно є причиною і наслідком значної за обсягами міграції молоді, що веде до послаблення інтелектуально-кадрової безпеки та зменшення демографічного потенціалу країни. Відтак, міграційна мобільність молоді як найбільш креативного прошарку економічно активного населення, впливає на забезпечення інноваційного розвитку, технологічного прогресу та конкурентоспроможності національної економіки. Примітно, що за останнє десятиріччя спостерігається значна міграція молоді з України до країн ЄС, США та Канади, яка має суттєві переваги для приймаючих економік загалом і самих емігрантів зокрема. Однак, Україна як країна-донор висококваліфікованих молодих кадрів загалом і Карпатський регіон України зокрема як прикордонна територія зазнає значних ресурсно-демографічних втрат і економічних ризиків.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У науковому дискурсі присутня полеміка щодо каузальності міграційних процесів і соціально-економічного, соціально-демографічного та іншого середовища [1; 2]. Це пов'язано з відсутністю переконливих емпіричних досліджень, що, в свою чергу, є наслідком дефіциту якісних даних щодо міграції населення, у т.ч. молоді. У численних дослідженнях відзначено недостатність обґрунтувань щодо ефектів впливу міграції молоді на соціально-демографічний потенціал країни чи економічний розвиток [3; 4], що пояснюється відсутністю належних наборів даних, які охоплюють як зовнішню і внутрішню міграцію молоді, так і економічну систему, соціальну та медико-демографічну сфери.

Варто відзначити вагомі наукові здобутки щодо дослідження причинно-наслідкових зв'язків міграції і соціально-економічного, демографічного та іншого потенціалу, які представлені в царині міграціології, зокрема М. Гомеза і М. Гіралдеза [5], П. Артура та Дж. Енсорона [6]. На увагу заслуговують результати наукових пошуків А.Казлаускіна щодо основних причин міграції висококваліфікованих фахівців з Литви [7] і оригінальний підхід до аналізу економічних компонентів міграційної мобільності молоді [1-3]. Увага міграціологів фокусується в основному навколо питань міграції робочої сили, вимушених переміщень, короткострокових форм міграції, різних аспектів економіки зайнятості мігрантів. Комплексне стратегічне бачення трансформацій національної економіки, моделювання її розвитку представлено у працях В. Гейця [8], Васильціва Т.Г. [9; 10; 11], М. Скрипниченка, С. Шумської [12], Садової У.Я. [13] і у яких підкреслюється залежність економічного зростання від рівня людського потенціалу країни, котрий в умовах вітчизняної економіки стрімко скорочується внаслідок посилення зовнішньої міграції населення.

Вагомий внесок у дослідження причин і наслідків міграції населення, у т.ч. молоді, теорії і практики регулювання міграційних процесів за умов формування нової економіки України належить Львівській школі регіоналістики [14; 15; 16], науковці якої акцентують увагу на соціально-економічній природі міграції з України, підкреслюючи значні асиметрії доходів населення в Україні та за кордоном, соціально-демографічних наслідках міграційної мобільності молоді та ризиках втрати демографічного потенціалу країни.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Лімітована статистична інформація, методичний вакуум дослідження на предмет розвитку соціально-демографічного потенціалу країни, регіону та території актуалізує потребу побудови новативного інтегрального підходу, який дозволить врахувати чутливість демографічного потенціалу окремої вікової групи населення до зміни демографічних детермінант.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є оцінювання розвитку демографічного потенціалу Карпатського регіону України у проекції високої міграційної мобільності молоді.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Інтенсивність поточної міграційної мобільності молоді Карпатського регіону України детермінується мега- і макро- соціально-економічними чинниками, відповідно мають каузальний зв'язок з демографічною ситуацією країни. Велика за обсягами міграція молоді з України тісно корелює з тенденціями природного відтворення і відповідними характеристиками демографічної сфери, зокрема статево-віковою структурою. Відтак, моніторинг демографічного потенціалу молоді в умовах шоків потребує нового концептуального бачення і методики формування із врахуванням новітніх трендів демовідтворення і міграційної мобільності. Карпатський регіон України як прикордонна територія характеризується специфічними демографічними детермінантами, особливо високим рівнем міграційної активності населення.

Задля обґрунтування методичного підходу до побудови динамічних рядів емпіричного показника розвитку демографічного потенціалу Карпатського регіону України відібрано 22 індикатори (15 стимуляторів і 7 дестимуляторів) за 2010-2020 рр., згруповані за критеріями:

1. *Концентрація молоді* (кількість населення у віці 15-34 років, у розрахунку на 1 тис. населення; співвідношення кількості молоді у сільській місцевості до загальної кількості молоді, у розрахунку на 1 тис. населення у віці 15-34 років; коефіцієнт гендерного співвідношення молоді, у розрахунку на 1 тис. чоловіків у віці 15-34 років; співвідношення кількості молоді до кількості населення у економічно активному віці, у розрахунку на 10 тис. населення).

2. *Природне відтворення молоді* (рівень народжуваності жінками у віці 15-34 років, %; коефіцієнт народжуваності у віці матері 15-34 років, у розрахунку на 1 тис. жінок у віці 15-34 років; частка молоді-жінок у фертильному віці у загальній чисельності жінок, %; сумарний коефіцієнт народжуваності; середній вік шлюбності молоді, років; коефіцієнт шлюбності молоді у співвідношенні до загальної кількості шлюбів, %).

3. *Природні втрати молоді* (співвідношення кількості померлих чоловіків та жінок у віці 15-34 років; коефіцієнт смертності молоді, у розрахунку на 100 тис. населення у віці 15-34 років; частка померлих осіб у віці 15-34 рр. у загальній чисельності населення, %; середня очікувана тривалість життя при досягненні віку 15 років, років; середній вік смертності молоді).

4. *Міграційна мобільність молоді* (інтенсивність прибуття молоді, у розрахунку на 10 тис. населення у відповідному віці; інтенсивність вибуття молоді, у розрахунку на 10 тис. населення у відповідному віці; частка молоді, що прибула, у загальній чисельності іммігрантів, %; частка молоді, що вибула, у загальній чисельності емігрантів; співвідношення іммігрантів та емігрантів у віці 15-34 рр.; середній вік прибуття мігрантів у віці 15-34 років; середній вік вибуття мігрантів у віці 15-34 років).

Для побудови однорідних динамічних рядів емпіричного показника для кожної групи індикаторів у межах Карпатського регіону України здійснено нормування індикаторів-стимуляторів та індикаторів-дестимуляторів. Побудовані динамічні ряди нормованих значень індикаторів дозволили визначити вагові коефіцієнти індикаторів і груп показників методом попарних кореляційних порівнянь. Вагові коефіцієнти є постійними величинами протягом досліджуваного періоду. Інтегральний індекс розвитку демографічного потенціалу молоді розраховано методом зважування групових коефіцієнтів

Карпатський регіон України характеризується звуженим типом природного відтворення, інтенсивними процесами старіння і значними деформаціями статевовікової структури населення. Нестійкість демографічної сфери веде до зменшення частки економічно активного населення, а у підсумку – і до частки молоді у суспільстві, дефіциту робочої сили на ринку праці. Примітно, що інтенсивність депопуляційних процесів унаслідок низького рівня народжуваності у Карпатському регіоні України упродовж досліджуваного періоду спричинена також зниженням частки жінок у фертильному віці 15-34 рр. (близько 15 %). Збереження поточної тенденції природного відтворення призведе до погіршення якості демографічних процесів та унеможливлення збільшення демографічного потенціалу молоді Карпатського регіону України. Зокрема, у 2010-2020 рр. рівень шлюбності молоді в областях Карпатського регіону зменшився з 39 % до 28 %, а інтенсивність народжуваності серед молодих жінок скоротилася на 17 %, сумарний коефіцієнт народжуваності у 2020 р. знизився до позначки 1,32 дитини на одну жінку фертильного віку, що на 40 % нижче від еталонного значення (2,1 дитини), необхідного для забезпечення простого режиму відтворення.

Для областей Карпатського регіону соціально-демографічні детермінанти мають диференційований вплив на розвиток демографічного потенціалу молоді. Так, для Закарпатської області з групи індикаторів «Концентрація молоді» найбільшу вагову значущість має співвідношення кількості молоді до кількості населення у економічно активному віці (26,2 %), натомість, для Чернівецької – співвідношення кількості молоді у сільській місцевості до загальної кількості молоді (25,7 %). У групі «Природне відтворення молоді» частка молоді-жінок у фертильному віці у загальній чисельності жінок в Івано-Франківській області має найвищу вагу (17,4 %), порівняно з Львівською областю, де найбільший вплив на розвиток демографічного потенціалу за цією складовою має рівень народжуваності жінками у віці 15-34 років (17,6 %).

Варто відзначити, що у групі «Природні втрати молоді» порівняно з іншими складовими розвитку демографічного потенціалу спостерігається найбільша диференціація вагової значущості індикаторів у всіх областях Карпатського регіону України. У Закарпатській, Івано-Франківській і Львівській областях найбільший вплив на розвиток демографічного потенціалу за складовою втрат має частка померлих осіб у віці 15-34 рр. у загальній чисельності населення (25,6 %, 26,7 % і 22,9 % відповідно), а найменший – середня очікувана тривалість життя при досягненні віку 15 років (10,9 %, 14,4 % і 14,8 % відповідно). Натомість, в Чернівецькій області коефіцієнт смертності молоді (24,6 %) має найвищу вагову цінність для розвитку демографічного потенціалу молоді.

Області Карпатського регіону порівняно з іншими економічними зонами України характеризуються низьким рівнем міграційної безпеки та відповідно високими значеннями вагових коефіцієнтів міграційних детермінант порівняно з середньодержавними показниками. Так, інтенсивність вибуття молоді на рівні 15,3 % і 13,8 % впливають на розвиток демографічного потенціалу Закарпатської і Івано-Франківської області; для порівняння, в Україні ваговий коефіцієнт рівний 11,9 %. Співвідношення іммігрантів та емігрантів у віці 15-34 рр. для Закарпатської і Чернівецької областей має найбільші ваги (14,1 % і 14,4 % відповідно), порівняно з середньодержавним показником (10,9 %).

Івано-Франківська область у 2020 р. була лідером серед інших областей Карпатського регіону за рівнем природних втрат молоді (0,982). За досліджуваний період втрати молоді збільшилися на 14,5 %. Найбільший рівень природних втрат молоді Івано-Франківської області спостерігалися у 2020 р., натомість, Львівської області – у 2018 р., для якої за 2010-2020 рр. спостерігається збільшення втрат на 7 %. Рівень природних втрат молоді Карпатського регіону України мав висхідну динаміку, збільшився з 0,862 у 2010 р. до 0,966 у 2020 р. Середньодержавні

природні втрати молоді мали вищий помірного рівня, за 2010-2020 рр. зросли на 14 %. Примітно, що до 2014 р. природні втрати мали стійку тенденцію до зниження. Військово-політичні потрясіння стали причинами зростання емпіричного показника, середньорічний рівень зростання якого, починаючи з 2015 р., був рівний 1,2 %.

Масштабність і тривалість зовнішньої міграції молоді з України впливають на якість життя, економічний розвиток регіонів через перекази мігрантів та активну прикордонну торгівлю, а також на демографічну ситуацію в країні й екістико-поселенську структуру. За останні роки спостерігається значне масштабування зовнішньої міграції (освітньої, трудової, стаціонарної) молоді з Карпатського регіону України. Геопросторовий розвиток Карпатського регіону України має стратегічні й економічні переваги (орієнтація на високі соціально-економічні стандарти життя, працедефіцитний ринок праці, транскордонний розвиток, інтегральні освітні системи тощо). Карпатський регіон України є сусідом 1-го порядку для країн ЄС, що є головною передумовою формування та розвитку економічних, політичних, культурних та інших міжнародних зв'язків, а, у підсумку, каталізатором процесів нарощування міграційного потенціалу та позитивних аспірацій серед молоді регіону.

Міграційна мобільність молоді областей Карпатського регіону України за 2010-2020 рр. мала сигмуїдальний характер і детермінувалася в основному соціально-економічним середовищем (рис. 1). Так, за 2010-2014 рр. спостерігається середньорічне зростання рівня міграційної мобільності молоді в Карпатському регіоні на 1,8 %, а у 2015-2020 рр. – 2,0 %. Рівень міграційної мобільності молоді Львівської області збільшився з 0,775 у 2010 р. до 0,822 у 2020 р., Івано-Франківської області – з 0,786 у 2010 р. до 0,847 у 2020 р. Натомість, для Чернівецької області спостерігається зменшення рівня міграційної активності населення з 0,786 у 2010 р. до 0,760 у 2020 р. Середньодержавні значення міграційної мобільності молоді за досліджуваний період були найбільшими у 2020 р. (0,764) і найменшими у 2016-2017 рр. (0,725).

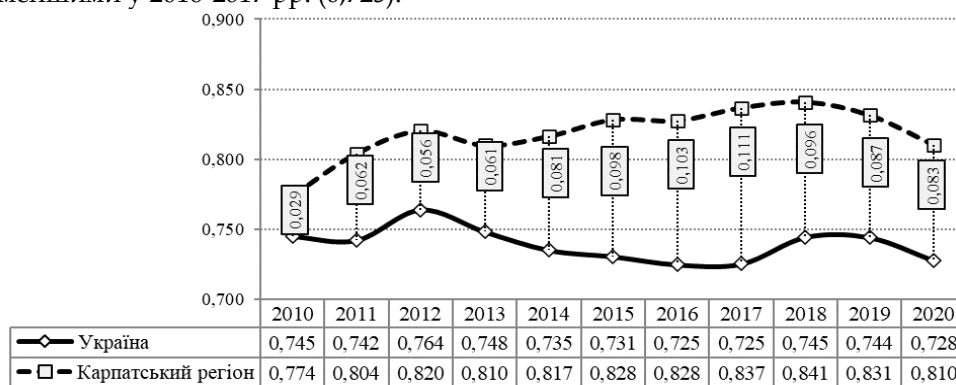

Рис. 1. Рівень міграційної мобільності молоді Карпатського регіону та України, 2010-2020 рр.
Джерело: побудовано на основі авторських розрахунків

Результати аналізу дозволили підтвердити тезу про значно вищий рівень міграційної мобільності молоді областей Карпатського регіону порівняно з середньодержавними значеннями. Так, рівень міграційної мобільності молоді Карпатського регіону України збільшився близько на 10 % (з 0,77 у 2010 р. до 0,83 у 2019 рр.). Натомість, цей показник по Україні залишався сталим на рівні 0,725-0,735. Примітно, що диференціація рівнів міграційної мобільності молоді Карпатського регіону та Україні становить близько 3 рази. Суттєве зменшення інтенсивності міграційних процесів серед молоді у 2020 р. є наслідком суворих карантинних обмежень унаслідок поширення пандемії COVID-19.

Розвиток демографічного потенціалу областей Карпатського регіону України має каузальний зв'язок з міграційною мобільністю молоді. Так, демографічний потенціал Закарпатської області на 24,1 % залежить від міграційної мобільності молоді. Натомість, демографічний потенціал Чернівецької області на 25-26 % визначається факторами впливу інших демографічних детермінант (народжуваності, смертності, демографічної структури) і на 19,9 % - фактором міграції молоді. Примітно, що компонента «Концентрація молоді» має найбільшу вагову цінність для розвитку демографічного потенціалу молоді для всіх областей Карпатського регіону. Для України більшу значущість має компонента «Природні втрати молоді» (27,5 %) у процесі розвитку демографічного потенціалу, а найменшу – «Міграційна мобільність молоді» (19,2 %).

Прикладною цінністю розробленого методичного підходу до оцінювання розвитку демографічного потенціалу регіону є моніторинг соціально-демографічної ситуації у проекції трьох детермінант – міграції, відтворення і втрат. Низхідна динаміка індексу свідчить про деструктивні процеси у демографічній системі регіону, які ведуть до депопуляції території, трансформації статевовікової структури населення, зменшення інтелектуально-кадрового ресурсу регіону, інтенсивного старіння населення тощо. Протягом 2010-2020 рр. у Карпатському регіоні України темп розвитку демографічного потенціалу молоді був на 20 % більшим, ніж в Україні загалом. Однак, спостерігається тенденція спаду, зокрема з 0,901 у 2010 р. до 0,883 у 2020 р. в областях Карпатського регіону України та з 0,788 у 2010 р. до 0,752 у 2020 р. в Україні загалом (рис. 2). Найбільша диференціація значень індексу демографічного потенціалу молоді Карпатського регіону й України спостерігалася у 2016-2017 рр. і 2020 р., причинами якої була інтенсифікація міграційних процесів молоді саме з областей Карпатського регіону та незначний рівень народжуваності порівняно з середньодержавними показниками.

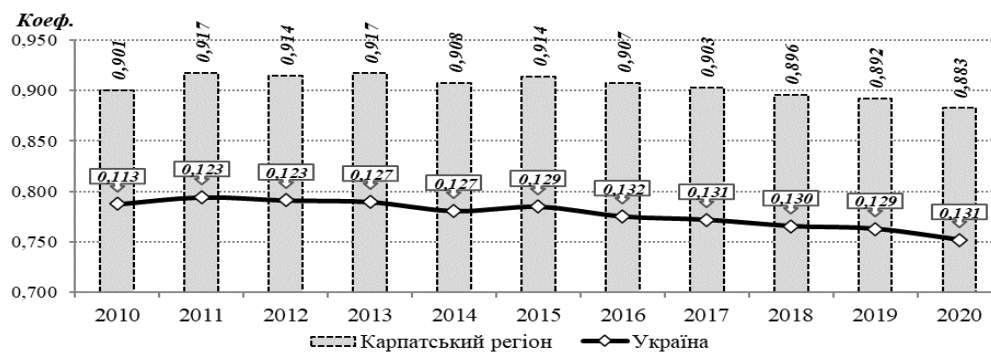

Рис. 2. Розвиток демографічного потенціалу молоді Карпатського регіону та України: інтегрально-диференційований підхід, 2010-2020 рр.

Джерело: побудовано на основі авторських розрахунків

Формування інформаційно-аналітичного забезпечення моніторингу демографічного потенціалу регіону, зокрема і міграційної ситуації серед молоді, має статистичні обмеження через відсутність повних і комплексних баз даних на предмет обсягів, причин і тривалості зовнішньої міграції населення загалом і молоді зокрема. Недосконалість системи обліку та моніторингу міграційних процесів в Україні, відсутність законодавчих норм щодо обов'язкової реєстрації зміни місця проживання підвищують ризики недообліку реальних міграційних потоків, особливо у контексті дослідження еміграційного вектору міграції молоді.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У результаті проведеного аналізу можна визначити, що гіперактивна міграційна мобільність населення критично погіршила якісний вимір демовідтворювальних процесів та унеможливила ефективне функціонування інституту сім'ї у забезпеченні природного відтворення. По-перше, масова еміграція жінок і дітей спричинила значне вимивання людських ресурсів у віці 15-34 років і призвела до створення великої кількості сімей дистантного типу. По-друге, військова мобілізація чоловіків та, як наслідок, підвищення рівня смертності та інвалідності у результаті військових дій є ризиком втрати людського потенціалу країни. По-третє, особливість вимушеної міграції полягає у тому, що у процеси переміщення залучені як міграційно активні особи, так і пасивне населення, яке за безпекових чинників не мали позитивних міграційних аспірацій і не здійснювали жодних намірів щодо планування і організації міграційного процесу (отримання візи, організація логістики, вивчення мови тощо). Лібералізація візового законодавства ЄС у частині спрощення міграційних процедур щодо перетину кордону, у т.ч. отримання права перетину кордону з використанням лише паспорта громадянина України для дорослого населення або свідоцтва про народження для дітей, а також соціально-економічне забезпечення вимушених мігрантів на території ЄС (безкоштовне проживання, харчування, проїзд, навчання, надання дозволів на проживання на території країн ЄС) створили сприятливе середовище для адаптації мігрантів та залучення великих обсягів людських ресурсів до соціуму приймаючої країни, а також імплементацію робочої сили у ринок праці.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Renaud F, Bogardi J, Dun O, Warner K. Control, adapt or flee: How to face environmental migration. Bonn: United Nations University Institute for Environmental and Human Security; 2007. (Paper 5/2007, Interdisciplinary Security Connections) <http://www.ehs.unu.edu/file.php?id=259>.
2. Findley S. Does drought increase migration? A study of migration from rural Mali during the 1983-1985 drought. *International Migration Review*. 1994, 28(3), p. 539-553.
3. Henry S, Bilsborrow R. Migrant destination choice: A place utility approach in Burkina Faso, *International Union for the Scientific Study of Population, XXVI international population conference; Marrakech. 27 Sept-3 Oct 2009*. 2009.
4. Massey D, Axinn W, Ghimire D. Environmental change and out-migration: Evidence from Nepal. *Population and Environment*. 2010, 32 (2-3), p. 109-136.
5. Gómez, M. G., Giráldez, M. S. O. The causality between economic growth and immigration in EU/EFTA member states. *Documentos de trabajo do Departamento de Economía Aplicada*, 2017 (No. 1701). URL: <http://webx06.webs4.uvigo.es/wp-content/uploads/2019/05/wp1701.pdf>
6. Arthur, P. L., Ensor, J., van Faassen, M., Hoekstra, R., Peters, N. Migrating People, Migrating Data: Digital Approaches to Migrant Heritage. *Journal of the Japanese Association for Digital Humanities*, 2018, 3(1), p. 98-113. https://doi.org/10.17928/jjadh.3.1_98.
7. Kazlauskienė, A., Rinkevičius, L. Lithuanian "brain drain" causes: Push and pull factors. *Engineering economics*, 2006, 46(1), p. 27-37.
8. Геєць В.М. Економіка України: ключові проблеми і перспективи. *Економіка і прогнозування*. 2016. № 1. С. 7-22.
9. Vasylytsiv T., Mulska O., Levytska O., Kalyta O., Kohut M., Biletska I. External migration and endogenous development nexus: challenges for the sustainable macroeconomic policy. *Estudios de Economía Aplicada*, 2021, 39(8). DOI: <https://doi.org/10.25115/eea.v39i8.4770>
10. Vasylytsiv T., Lupak R., Kynytska-Iliash M. Social security of Ukraine and the EU: aspects of convergence and improvement of migration policy». *Baltic Journal*, 2019, Issue 5(4), pp. 50-58.
11. Оцінювання соціально-економічних наслідків зовнішньої міграції населення: методичні рекомендації / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» / за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. Г. Васильців, 2020. 30 с.
12. Моделі ендогенного зростання економіки України: монографія / В.М. Геєць, М.І. Скрипниченко, С.С. Шумська та ін.; ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». К., 2007. 575 с.
13. Міграція в умовах трансформації регіональних ринків праці України: механізми регулювання: монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; наук. ред. У. Я. Садова. Львів, 2019. 263 с. <https://ird.gov.ua/irdp/p20190006.pdf>
14. Mulska O., Levytska O., Zaychenko V., Vasylytsiv T., Ilyash O. Pull environment of migration in the EU countries: Migration vector from Ukraine. *Problems and Perspectives in Management*, 2021, 19(4), p. 283-300. DOI:10.21511/ppm.19(4).2021.23.
15. Середовище зовнішньої міграції населення України: емпірика, моделювання і пріоритети політики регулювання: наукове видання / за ред. д.е.н., проф. Васильців Т.Г. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», 2021. 51 с.
16. [Boiko V., Mulska O., Baranyak I., Levytska O.](#) Ukrainian migration aspirations towards Germany: Analysis and development scenarios. *Comparative Economic Research*, 2021, 24(1), 65-84. URL: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=946127>
17. Осіпова Л. В. Міграція робочої сили з України до ЄС на прикладі Польщі: ключові тенденції та проблемні аспекти в контексті своїнтеграції / Л. В. Осіпова, Ю. В. Кравчик // *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. – 2021. – № 5, т. 1. – С. 18-23. [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5\(1\)-3](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5(1)-3)

REFERENCES:

1. Renaud, F., Bogardi, J., Dun, O., Warner, K. (2007). Control, adapt or flee: How to face environmental migration. Bonn: United Nations University Institute for Environmental and Human Security. (Paper 5/2007, Interdisciplinary Security Connections) <http://www.ehs.unu.edu/file.php?id=259>.
2. Findley, S. (1994). Does drought increase migration? A study of migration from rural Mali during the 1983-1985 drought. *International Migration Review*, 28(3), 539-553.
3. Henry, S., Bilsborrow, R. (2009). Migrant destination choice: A place utility approach in Burkina Faso, *International Union for the Scientific Study of Population, XXVI international population conference; Marrakech. 27 Sept-3 Oct 2009*.
4. Massey, D., Axinn, W., Ghimire, D. (2010). Environmental change and out-migration: Evidence from Nepal. *Population and Environment*, 32 (2-3), 109-136.
5. Gómez, M. G., Giráldez, M. S. O. (2017). The causality between economic growth and immigration in EU/EFTA member states. *Documentos de trabajo do Departamento de Economía Aplicada* (No. 1701). URL: <http://webx06.webs4.uvigo.es/wp-content/uploads/2019/05/wp1701.pdf>
6. Arthur, P. L., Ensor, J., van Faassen, M., Hoekstra, R., Peters, N. (2018). Migrating People, Migrating Data: Digital Approaches to Migrant Heritage. *Journal of the Japanese Association for Digital Humanities*, 3(1), 98-113. https://doi.org/10.17928/jjadh.3.1_98.
7. Kazlauskienė, A., Rinkevičius, L. (2006). Lithuanian "brain drain" causes: Push and pull factors. *Engineering economics*, 46(1), p. 27-37.
8. Heyets, V.M. (2016). *Ekonomika Ukrayiny: klyuchovi problemy i perspektyvy* [Ukraine's economy: key problems and prospects]. *Ekonomika i prohozuvannya - Economics and forecasting*, 1, 7-22.
9. Vasylytsiv, T. (Ed.) (2020). Environment of external migration of the population of Ukraine: empiricism, modeling and priorities of regulation policy: scientific publication. SI "Institute of Regional Studies named after MI Dolishny NAS of Ukraine", Lviv, 51 p.
10. Vasylytsiv, T., Lupak, R., Kynytska-Iliash, M. (2019). Social security of Ukraine and the EU: aspects of convergence and improvement of migration policy». *Baltic Journal*, 5(4), 50-58.

11. Vasylytsiv, T. (Ed.) (2020). Otsynuyvannya sotsial'no-ekonomichnykh naslidkiv zovnishn'oyi mihratsiyi naselennya [Assessment of socio-economic consequences of external migration]: metodychni rekomendatsiyi – methodological recommendations. SI "Institute of Regional Studies named after MI Dolishny NAS of Ukraine", Lviv.
12. Heyets, V., Skrypnychenko, M., Shumska, S. et al. (2007). Models of endogenous growth of the Ukrainian economy: monograph. SI "Institute of Economics and Forecasting of NAS of Ukraine". Kyiv. 575 p.
13. Sadova, U. (ED.) (2019). Migration in the context of transformation of regional labor markets of Ukraine: regulatory mechanisms: monograph. SI "Institute of Regional Studies named after MI Dolishny NAS of Ukraine", Lviv, 263 p. <https://ird.gov.ua/irdp/p20190006.pdf>
14. Mulska O., Levytska O., Zaychenko V., Vasylytsiv T., Ilyash O. Pull environment of migration in the EU countries: Migration vector from Ukraine. Problems and Perspectives in Management, 2021, 19(4), p. 283-300. DOI:10.21511/ppm.19(4).2021.23.
15. Vasylytsiv, T., Mulska, O., Levytska, O., Kalyta, O., Kohut, M., Biletska, I. (2021). External migration and endogenous development nexus: challenges for the sustainable macroeconomic policy. Estudios de Economia Aplicada, 39(8). DOI: <https://doi.org/10.25115/eea.v39i8.4770>
16. Boiko, V., Mulska, O., Baranyak, I., Levytska, O. (2021). Ukrainian migration aspirations towards Germany: Analysis and development scenarios. Comparative Economic Research, 24(1), 65-84. URL: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=946127>
17. Osipova L. V. & Kravchuk Yu.V. (2021) Labor migration from Ukraine to the EU on the example of Poland: key trends and problems aspects in the context of European integration. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences, 5 part 1 (298) 23-30 [in Ukrainian] [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5\(1\)-3](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5(1)-3)

DEVELOPMENT OF DEMOGRAPHIC POTENTIAL OF THE CARPATHIAN REGION OF UKRAINE IN THE VECTOR OF INTENSIVE YOUTH MIGRATION MOBILITY

Olha MULSKA, Ihor BARANYAK

M. Dolishnyi Institute of Regional Research of National Academy of Sciences of Ukraine

The problem of intensification, uncontrolled spread of migration mobility of young people is widespread in many countries of the world but remains a challenge for Ukraine, where low economic growth is both the cause and consequence of significant migration of young people, which leads to a weakening of intellectual and personnel security and a decrease in the demographic potential of the country. mobility of young people. The method of studying the demographic potential of young people in the Carpathian region is to be forming an empirical guide based on an integrated assessment of demographic indicators. The integral index for the development of the demographic potential of young people is calculated by weighing group coefficients.

It is established that the regions of the Carpathian region of Ukraine have a moderate level of human potential among young people. Migration mobility of young people of the Carpathian region of Ukraine from 2010-to 2020 was sigmoidal and determined mainly by the socio-economic environment. It was found that the average annual increase in the level of migration mobility of young people in the Carpathian region of Ukraine was 1.8%. From 2010-to 2020 in the Carpathian region of Ukraine, the rate of development of the demographic potential of young people was 20% higher than in Ukraine as a whole. There is a downward trend, from 0.901 in 2010 to 0.883 in 2020 in the Carpathian region of Ukraine and from 0.788 in 2010 to 0.752 in 2020 in Ukraine as a whole.

The applied value of the developed methodological approach to assessing the development of the demographic potential of the region is the monitoring of the socio-demographic situation in the projection of three determinants – migration, reproduction, and losses. The downward dynamics of the index indicate destructive processes in the demographic system of the region, which lead to the depopulation of the territory, the transformation of the sexual structure of the population, a decrease in the intellectual and human resources of the region, intensive ageing of the population, etc.

Keywords: youth; Carpathian region; migration mobility; potential; natural losses; demographic sustainability; monitoring.